

Приймак А. М.,
канд. філол. наук, доцент,
доцент кафедри слов'янської
і германської філології та перекладу,
Житомирський державний університет
імені Івана Франка, м. Житомир

УДК 811:81'243:81'26
DOI: <https://doi.org/10.64076/ihrc260129.32>

ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ МОВНОГО ПРОСТОРУ ЯК НАСЛІДОК ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Сучасне життя – це постійні виклики, безпрецедентна динаміка і зміни, зумовлені процесами цифровізації і глобалізації. У нашій країні ці світові тенденції доповнюються викликами, спричиненими війною, і вимагають серйозної й швидкої адаптації та трансформації.

Об'єктивним процесом взаємозв'язку мов і культур у сучасному глобалізованому світі є активне запозичення іншомовних слів, переважно англіцизмів, що викликає серйозні дискусії науковців. Одні вбачають у цьому розвиток мов, інші – загрозу національній ідентичності.

Сьогодні мова виступає не лише основним засобом спілкування тієї чи іншої нації, а є інструментом інтеграції у світовий мовний простір. Запозичуючи одна у одної різні лексеми, фрази, конструкції тощо, сучасні мови стають все більше схожими одна на одну. Головним "постачальником" іншомовних слів стала англійська мова. Вона дала левову частку прямих запозичень (*хайп, дедлайн, фідбек, стікер, хештег, аутфіт, оверсайз, треш*), кальок, професійних жаргонізмів, особливо в сферах ІТ, бізнесу, фінансів, маркетингу тощо, які базуються саме на англійській термінології (*брейншторм, кейс, профіт, таск, оффер, хард-скіл, софт-скіл*).

Розглянемо роль англіцизмів на прикладі сучасної польської мови. Глобалізаційні тенденції ХХІ століття свідчать про тісний зв'язок мовленнєвих процесів із соціальними, культурними та економічними змінами. Англіцизми активно збагачують польську мову завдяки міжкультурному спілкуванню, інтеграції, засвоєнню нових понять і технологій. Найбільш помітним є вплив англіцизмів у сферах бізнесу, економіки, реклами, технологій, моди та ін. Запозичення термінів із англійської мови дозволяє швидко заповнювати мовні прогалини, спричинені появою нових реалій, які до цього були відсутні в польському мовному просторі [1].

Серед причин активного використання англіцизмів виділяють екстралінгвістичні (культурні та економічні контакти, вплив моди, престиж та міжнародна популярність англійської мови) та лінгвістичні (відсутність еквівалентів у рідній мові, бажання спростити чи уточнити термін). При цьому англіцизми можуть зазнавати фонетичних, графічних та граматичних трансформацій, адаптуючись для зручності використання польськими мовцями. Так, терміни *manager*, *developer*, *consultant* зазнають фонетичних змін і отримують суфікси або закінчення, які відповідають граматичним нормам польської мови [2].

Англіцизми також відіграють значну роль у формуванні нового соціолекту, який відображає сучасні реалії. Наприклад, терміни, пов'язані з цифровою сферою (*email*, *download*, *streaming*), або слова на позначення нових професій чи видів діяльності (*freelancer*, *startup founder*, *content creator*), увійшли до польської мови без адаптації або з мінімальними змінами.

Глобалізація також сприяє поширенню нових мовленнєвих моделей, які базуються на англійських структурах. Так, кальки *zrobić sens* (від англ. *make sense*) або *mieć wpływ* (від англ. *have an impact*) демонструють копіювання польською мовою англійських синтаксичних моделей, які широко використовується в професійній та молодіжній комунікації [3].

Важливо зазначити, що використання англіцизмів значною мірою залежить від ситуації і сфери спілкування. У наукових публікаціях чи офіційних документах, зазвичай, застосовуються адаптовані або перекладені терміни у відповідності до польських мовно-стилістичних норм. Проте в сферах маркетингу, реклами, ІТ, англіцизми зберігають свою вихідну форму, що спрощує сучасну професійну комунікацію, робить її зрозумілою і доступною для різномовних співбесідників, надає міжнародної спрямованості.

Перспективи розвитку сучасної польської мови в глобалізованому світі значною мірою залежать від її здатності інтегрувати в свій лінгвістичний простір англіцизми і не втратити власної ідентичності. Такі перспективи є демонстрацією гнучкості та адаптивності до змін, використання національної мови в ключових сферах для забезпечення її стабільності, свідомого підходу до запозичень [4].

Використання англіцизмів може асоціюватися з приналежністю мовців до певних соціальних груп. Молодь активно інтегрує англіцизми в своє повсякденне мовлення для самовираження, демонстрації власного кредо, соціального статусу, іміджу тощо. Наприклад, слова *trendsetter*, *hipster*, *gamer* не лише номінують певні феномени, а й формулюють культурні й субкультурні контексти.

У мовознавчому середовищі, попри позитивну роль англіцизмів у польській мові, вони стали предметом суперечок і дискусій. Прихильники мовного пуризму наголошують на необхідності захисту польської мови від надмірного впливу англійської. Глобалізаційні процеси сприяють інтернаціоналізації мовного простору і мають як позитивні, так і не завжди передбачувані наслідки. З одного боку, англіцизми поповнюють лексичний склад мови, осучаснюють його, допомагають інтегруватися в світовий культурний і економічний простір (єдина термінологія спрощує професійне спілкування); полегшують міжнаціональну комунікацію; сприяють економії мовних засобів; полегшують передачу складних понять і процесів одним словом або фразою (наприклад, терміни *outsourcing* або *networking*); дають доступ до знань (можливість читати наукові праці в оригіналі). З іншого боку, процес активного використання запозичень створює певні виклики. Так, в надмірному використанні запозичень деякі мовознавці вбачають: мовний імперіалізм (домінування однієї мови й культури над іншими); збіднення питомого словникового запасу мови, її засмічення; загрозу збереженню національної мовної ідентичності та втрату унікальності (зникають діалекти та специфічні звороти) тощо. Крім того, виникає бар'єр у спілкуванні, адже люди старшого віку чи особи поза певними професіями можуть не розуміти мовлення, наприклад, зумерів або представників сфери ІТ.

Проте ці виклики можна "пом'якшити", якщо буде знайдено баланс між прогресом і консерватизмом. Сучасні дослідження доводять, що процес запозичення не знищує жодну мову, а радше доповнює її, забезпечує гнучкість, мобільність, здатність реагувати на нові виклики сучасності. Мова сама відфільтровує зайве, і те, що сприймалося як чуже, стає або звичним, або зникає назавжди.

Список використаних джерел

1. Сидоренко Л. В. Особливості лексичних запозичень в польській мові на основі словників. Л. В. Сидоренко. Лексикологія та лексикографія в мовознавчих дослідженнях. Харків, 2018. Вип. 9. С. 112–118.
2. Łesiów W. Rola cerkiewizmów i polonizmów w ukraińskim języku pisanym XVII w. W. Łesiów. Z polskich studiów slawistycznych. 1968. Seria 2: Językoznawstwo. S. 341–349.
3. Rudnyckyj J. B. Dictionary of the Ukrainian Language. J. B. Rudnyckyj. Winnipeg: Ukrainian Free Academy of Sciences UVAN, 1962–1972. V. 1. 1968 p.
4. Rozenkwejg W. Podstawowe zagadnienia teorii kontaktów językowych. W. Rozenkwejg. Język i społeczeństwo. Warszawa: Czytelnik, 1980. S. 227–240.